



Løsninger for enslige mindreårige asylsøkere

Ikke gi midlertidig opphold til barn som har rett til flyktningstatus

Det gjentas i den offentlige debatten at det er barn *uten* beskyttelsesbehov som gis midlertidig opphold kun til fylte 18 år. Det er ikke riktig. Etter at Norge fjernet rimelighetsvilkåret i internflukt vurderingen, får barn som etter FNs flyktningkonvensjon har rett til flyktningstatus avslag på søknaden om beskyttelse med henvisning til internflukt i hjemlandet. Siden barn ikke kan returneres uten omsorgspersoner på returstedet, får de midlertidig opphold på humanitært grunnlag fram til fylte 18 år. Barn som har krav på flyktningstatus i Norge, gis altså kun et midlertidig opphold på humanitært grunnlag – og må reise ut av landet når de fyller 18 år.

Fjerningen av rimelighetsvilkåret er i strid med flyktningkonvensjonen

Flyktningkonvensjonen sier ikke noe direkte om rimelighetsvilkåret. Men flyktningkonvensjonen sier heller ikke direkte noe om muligheten for å henvise til internflukt. Flyktningkonvensjonen må derfor tolkes, og i tolkingen er Norge forpliktet til å anvende Wien-konvensjonen om traktatretten. Flyktningkonvensjonen skal ifølge Wien-konvensjonen tolkes i god tro, i tråd med ordlyden, og sett i lys av konvensjonens formål. En riktig tolkning av flyktningkonvensjonen innebærer en forpliktelse til å vurdere rimeligheten av internflukt, hvis statene i det hele tatt skal anvende internflukt. Departementet anvendte ikke de bindende tolkningsreglene i Wien-konvensjonen da det ble vurdert at fjerningen av rimelighetsvilkåret var i tråd med flyktningkonvensjonen.

Blant annet UNHCR, folkerettsekspertene, og til og med Utlendingsnemnda, mener at fjerningen av rimelighetsvilkåret i internflukt vurderingen er i strid med flyktningkonvensjonen.¹ Gjennom tilslutning til flyktningkonvensjonen har Norge gitt UNHCR mandat til å overvåke om norske myndigheter følger konvensjonen. UNHCRs uttalelser om tolkning av konvensjonen er ikke bindende i seg selv, men de kan gi uttrykk for en korrekt tolkning av konvensjonen i tråd med Wien-konvensjonens regler, og kan derfor beskrive bindende forpliktelser. Dersom Norge skal fravike UNHCRs tolkning av flyktningkonvensjonen, er myndighetene forpliktet til å vise at det er innenfor konvensjonen å legge en annen tolkning til grunn.

Konsekvenser av midlertidig opphold: psykisk uhelse og ny flukt

Midlertidig opphold til fylte 18 år er i praksis et utsatt avslag. Å leve i denne usikkerheten om fremtiden og med frykt for tvangsretur, fører til dårlig psykisk helse. Flere ungdommer har skadet seg selv eller forsøkt å ta livet sitt. Enslige mindreårige asylsøkere er i utgangspunktet en sårbar gruppe, som i betydelig større grad enn andre ungdommer har psykiske helseplager og som langt oftere har vært utsatt for traumer eller overgrep i ung alder. Det er vanskelig for barn og unge med midlertidige tillatelser å integrere seg i det norske samfunnet. Usikkerheten de lever i, gjør det vanskelig å konsentrere seg om skole og fritidsaktiviteter.²

Situasjonen forverres ytterligere ved at enslige mindreårige på asylmottak ikke får tilstrekkelig omsorg. Nasjonal institusjon for menneskerettigheter har konkludert med at Norge bryter FNs barnekonvensjon ved at barn på asylmottak gis et dårligere omsorgstilbud enn andre barn under offentlig omsorg. FN har også kritisert Norge for dette.³

¹ [Høringsuttalelser om Prop. 90 L \(2015-2016\) – Endringer i utlendingslovgivningen \(innstramminger II\);](https://www.nrk.no/ytring/feilslutninger-i-norsk-asylpolitikk-1.13788509)
[https://www.nrk.no/ytring/feilslutninger-i-norsk-asylpolitikk-1.13788509.](https://www.nrk.no/ytring/feilslutninger-i-norsk-asylpolitikk-1.13788509)

² NOAS, Redd Barna og FO, [En gjennomgang av midlertidig opphold til enslige mindreårige asylsøkere](#), september 2017.

³ [https://www.dagbladet.no/kultur/fns-kritikk-av-norge-handler-om-barns-menneskerettigheter-ikke-politikk/69702623;](https://www.dagbladet.no/kultur/fns-kritikk-av-norge-handler-om-barns-menneskerettigheter-ikke-politikk/69702623)
Sønsterudbråten, Tyldum og Raundalen, [Et trygt sted å vente – Omsorgspraksiser på asylmottak for enslige mindreårige](#), Fafo-rapport 2018:05, 2018; UNHCR, [This is our view – The voices of unaccompanied afghan children in Norwegian reception centres](#), 2017; UNICEF, [Protected on paper? An analysis of Nordic country responses to asylum-seeking children](#), 2018.



Flere hundre mindreårige med midlertidig oppholdstillatelse har forsvunnet fra norske mottak. De opplever ikke trygghet i Norge, og legger ut på ny flukt - enten til en ulovlig tilværelse i Norge eller til andre europeiske land. Vi er bekymret for at ungdommene blir utsatt for menneskehandel eller andre former for utnyttelse. By- og regionforskningsinstituttet NIBR anbefaler at midlertidig opphold til enslige mindreårige fjernes for å hindre forsvinninger. Det er langt flere ungdommer som har fått midlertidig tillatelse som forsvinner enn som er registrert hjemreist. Det er derfor grunn til å hevde at midlertidig opphold til enslige mindreårige ikke er effektiv politikk.⁴

Finn varige løsninger for barn på flukt

I 2017 fikk over 40 prosent av de enslige mindreårige asylsøkerne opphold i Norge kun til fylte 18 år. Det er ikke en varig løsning, verken for den enkelte eller for det norske samfunnet.

Det må satses på oppsporing av omsorgspersoner

Norske myndigheter er ifølge FNs barnekonvensjon forpliktet til å jobbe med oppsporing av omsorgspersoner til barn alene på flukt. Hensynet til barnets beste, jf. artikkel 3 i barnekonvensjonen, skal ivaretas i forbindelse med oppsporing og eventuell gjenforening. Barnets rett til å bli hørt, jf. barnekonvensjonen artikkel 12, skal også ivaretas. Norske myndigheter har jobbet svært lite med oppsporing av omsorgspersoner. Det bør være en reell satsning på kontakt med/oppsporing av omsorgspersoner.

Barn på flukt som ikke kan returneres til sine omsorgspersoner innenfor en definert tidsramme, bør gis en forutsigbar situasjon og varig løsning i Norge. De bør få en tillatelse som gir grunnlag for permanent opphold i Norge. Barna som etter flyktningkonvensjonen er flyktninger, skal gis flyktningstatus og oppholdstillatelse i Norge.

Bedre informasjonsinnhenting/opplysning av asylsaken

Bedre systemer for opplysning av asylsaken, kan gi mer informasjon om omsorgssituasjonen/omsorgspersonene til den mindreårige. Dette er viktig informasjon for å finne en varig løsning for den mindreårige. Utenom en kort registrering hos Politiets utlendingsenhet ved ankomst til Norge, opplyses asylsaken vanligvis kun gjennom ett asylintervju. Asylintervjuet er svært krevende for de mindreårige, og det forventes at den mindreårige skal gi alle relevante opplysninger i løpet av denne dagen. Det kan ikke forventes at den mindreårige etablerer et tillitsforhold til UDIs saksbehandler i det første møtet.

I følge UNHCR/UNICEF, kan en helhetlig tilnærming til vurderingen av barnets beste organiseres ved bruk av et tverrfaglig panel.⁵ Dette gir assosiasjoner til barnehusene vi har i Norge. Her samles ulike samarbeidspartnere, og de mindreårige slipper å fortelle sin historie flere ganger. Ulike løsninger for å sikre best mulig opplysning av asylsakene til enslige mindreårige bør kartlegges.

NOAS, 4.5.18

⁴ NOAS, Redd Barna og FO, *En gjennomgang av midlertidig opphold til enslige mindreårige asylsøkere*, september 2017.

⁵ UNHCR og UNICEF, *Safe & Sound – What states can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe*, oktober 2014.